

פרשת בשלח

(ע"פ הרב נפתלי רייך)

פחד אינו דבר הגיוני. גם כשהשכל יודע בבירור שלא קיים שום סיכון, צללים מבשרי רעה מרביצים פחד אל תוך הלב. כשבני ישראל, בדרכם לצאת ממצרים, ראו את פרעה וצבאו דולקים אחריהם, מה הייתה צריכה להיות את תגובתם ההגיונית?

הם ראו את עשר המכות המפגיות את חוסר האונים המוחלט של המצרים, בהתנגדותם לרצון ה'. הם השתחררו ממאות שנות עבדות, בלי לנקות אצבע להגנתם. אם כן, איזה סיכון היווה הצבא הרודף? באופן ברור, הוא לא היווה שום סיכון.

ובכל זאת, עם ישראל מת מפחד. עת רכבי המצרים האימתניים הסתערו לקראתם, הם יכלו להבין, שכלית, שהקב"ה יהפוך את אויביהם לחסרי כוח, טרם יצליחו לגרום להם כל נזק. ובכל זאת, הם לא הצליחו למנוע מעצמם להיות מוצפים בפחד נורא. הם צעקו להקב"ה מתוך ייאוש, והם השמיצו את משה על שהוציאם ממצרים, כדי למות מיתה משינה על יד הים.

מוטרד מאוד, משה ניסה להרגיע את העם המבוהל. "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם: אֵל תִּירָאוּ. הַתִּיַּצְבוּ וַיֵּרָאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם. כִּי אֲשֶׁר רָאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם, לֹא תִסְפוּ לִרְאֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם" (שמות, יד: יג).

ומיד, אומר הקב"ה למשה: "מַה תִּצְעַק אֵלַי? דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וִיִּסְעוּ!" (שמות, יד: טו).

נשאלת השאלה: אילו משה היה מנסה להרגיע את העם האחוז בהלה, ואומר להם, שהם עומדים להיות עדים לשיא מפתתם של המצרים, מדוע הוא בעצמו צעק אל ה'? האם עידודיו לא נבעו משכנוע פנימי עמוק?

נוסף על כך, מציינים המפרשים, אנחנו למדים שמשה צעק, רק מזה שהקב"ה הוכיחו על זה. מדוע לא מוזכר בפירוש בתורה שמשה צעק אל הקב"ה?

המפרשים מסבירים שתפילת משה לא נבעה מהחלטה מודעת להתחנן אל ה'. הוא כבר ידע שישועת העם היהודי מובטחת. אלא, זאת הייתה תגובה רפלקסיבית, התפרצות ספונטנית של התחננות כתגובה למצוקה המאוד אמיתית של העם. עקב אהבתו העזה לבני ישראל, משה לא היה מסוגל להפריד את עצמו ממצבם הרגשי. בתור מנהיג המופתי, הוא הרגיש את ייסורי עמו, והוא הגיב בהתאם.

זאת הסיבה שהתורה אינה מציינת את עמידת משה בתפילה, כי הוא לא התכוון לזה. אולם בכל זאת הוא התפלל, והקב"ה גער בו על שהוא התפלל, עת שעליו היה לנקוט בפעולה

נחושה.

הגיע פעם לרופא אדם עם קוץ נעוץ עמוק בידו. הרופא ראה שהיד התנפחה ונהיתה מזהמת.

"שמע נא, ידידי הטוב," אמר הרופא. "זה הולך להיות מאוד כואב, ואתה חייב לשבת, מבלי לזוז בכלל."

האיש נד בראשו, עצם את עיניו, חרק בשיניו, והחל להקיש בעצבנות ברגליו על הרצפה.

הרופא פרס את כליו, ניקה ביסודיות את הנקב והחל לחפור כדי להגיע לקוץ.

פתאום, קפץ הרופא אחורה, וצרח "אאוטש!"

האיש פתח את עיניו במהירות, הקשת רגליו על הארץ נפסקה מידית. "אני מצטער, דוקטור," הוא אמר. "מה עשיתי? האם דרכתי לך על הרגל? אני באמת מצטער."

"אל תדאג לזה," אמר הרופא. "לא עשית דבר. כשהוצאתי את הקוץ, ידעתי איזה כאב נורא אני גורם לך, ולא יכולתי למנוע ממני לצעוק."

בחיינו אנו, אנו רואים לעיתים קרובות את צערם של אחרים, בין בני משפחה, בין חברים, בין מכרים או אפילו אנשים שמופיעים בחדשות, ונטייתנו הראשונית היא להיות ביקורתיים. אם הנשמות המעונות האלה היו אחראים לצערם הם, על ידי רשלנות או טיפשות, אנחנו לפעמים דוחקים אותם ממחשבותינו ואומרים, "הם הביאו את זה על עצמם. הם היו צריכים לפעול ביותר תבונה." בהחלט. אבל התורה מצפה מאתנו לרמה גבוהה יותר של רגישות. התורה מצפה מאתנו להזדהות עם אנשים במצוקה בכל הנסיבות, להרגיש את כאבם, לקבל השראה לעזור להם לצאת ממצבם הקשה. כי בעיני הקב"ה, לכל אחד מגיע שיעזרו לו...